

ȘEZĂTOAREA

Anul XII, vol. IX, No. 3-5 — Folticenî, Mai-Iulie 1904.

PORTUL DIN ȚĂPU (JUD. TECUCIU).

Avem de a face cu un sat mai mult de șes, la vr'o 18 kilometri de orașul Tecuci, sat absolut de agricultori și podgorenî. Fudulî, că nu cresc pe boerese, „ajunși“ de azi pe minî, țăpenii au multe pacate, care-î deosebesc de obștea satelor vecine, mai ales prin costum, apoi apucături de morală, etc.

Portul care se mai obișnuște azi, nu-î, cred, de cît un costum de vechil, de vata boerese de acum 100 ori 2 de ani. În totalul său, costumul, sau mai bine zis portul e simplu dar scump, o linie sinuoasă dar lungă, o linie greșită, pe alocuri, vădit greșită, dar apucată din moși și ținută cu o încăpăținare curioasă.

Descriu portul pe grupuri.

Incălțăminte. Incălțăminte n'a ajuns și multă vreme nu va ajunge la o adaptare a mediului de tirgovețime.

Ciobotele vor fi purtate atît iarna cît și vara de bărbați și de femei, precum și de copiii-bărbați, moșnegi. Fetele nu prea poartă. Ciobotele-s de *iuft*, piele groasă, iar forma lor nu samănă nici de loc cu a piciorului, de oare-ce pot fi încălțate cu ori care picior. *Tureatca* e 'naltă pînă la genunchi, și unii o au răsfrîntă în jos de un lat de palmă. *Călcăiul* e înalt de 6-8 cm., mai ascuțit la vîrf și cam adus înainte, lucru pentru care, mai toți le au strîmbe, călcînd pe *peneagu*. *Talpa* pe lungă pingica întăi, sau talpa propriu zisă, mai are alte 2-4 tălpi groase, în total de 2 $\frac{1}{2}$ em. Pe margini talpa e ținută cu *ținte*, pe un rînd sau două, și adesea pe cîte unul median. *Potcoavele* pentru călcăe sunt de *Brașov*, și-s bătute cu *caele* ca și la cai. Peneagul și cu tureatca e dintr'o bucată. Cînd ciobotele se rup, nu se pingeluesc de cît rar. Totdeauna se petecesc, cu petece groase și mari. *Urechile* la ciobote sunt de piele și-s simple. Tureatca e căptușită cu un fel de piele roș-gălbue, subțire, păroasă, numită *meșină*. Uncheșii și babele poartă adesea *ciobote la o talpa* numite încă și *ciobote la rîmpazu*, cu o singură talpă și cu vîrf

terminat prin două colțuri. Ciobotele mari pe un picior mic sînt poreclite cu numele de *șotroage*, *tîrîitoare*, etc.

Flăcăii aŭ pentru șerbători, ciobote cu tureatca strîmtă, răscredite dinapoî, cu *pintenî* de piele bătută în peneagu.

Țăpenii detestază cumplit ciobotele de tirg, cusute cu mașina, pe care le numesc *ciobote de sută* și se tem de *ștaif* care se moac, fiind de coarjă de teiŭ, cînd e omăt.

Ciobotele se lucrează în sat de *ciobotarii de iarnă*, iar cele de ciobotarii de la tirg, se zice că-s *făcute de porunceală*. Țin după lucru și purtat 1-3 ani, și adesea se *căputează* pentru copii. Copiii le poartă numai iarna.

Ele-s mari, pentru a încăpea multă *ogheală*. Ogheala se face din lînă, saŭ se capătă dintr'o haină veche lasată, ori de *sac*, *țuhal*, *cînepă* etc. Nu se spală nicî o dată și udă fiind se lasă sara pe lîngă foc saŭ după sobă, ca să se usuce.

Flăcăii aŭ *călțunî*, mai lungi de cit ciobotele, de oare-ce trebuie să se vadă. Ei sînt *trași la chiŭă* și-s cu dungî roșii.

Numai babele poartă ciobotele fără oghele, stînd mai mult pe acasă.

Se păstrează foarte prost. Sara, ori sînt puse pe lîngă foc, pe de parte, ori sînt spînzurate *la coardă* de un cui, ori sînt aruncate în supat (sub pat) unde le putrezește ața.

Se ung, pentru sărbători, *cu păcură* și se dogoresc la foc pînă ce păcura intră 'n piele, ori să lasă la soare. De ciŭi-va ani se întrebunțează și *dohotul* vierzuiŭ.

Ciobotelor vechi li se ia tureatca și se poartă așa pe vreme rea.

Iminezi sînt încălțămîntea de vară pentru sat și sărbătoare; pe cîmp, nimeni nu-î duce, de cit doar la tăet ori ridicat via. Se apropie de forma piciorului, și sînt *după picioare*. Se fac tot din piele de iuft, cu acelaș călcăi și talpă, ca și ciobotele, țintuiți și potcoviți. Potcoavele-s bătute cu cue de sîrmă. Se ung ca și ciobotele. Le poartă oamenii bătrîni: barbați, mai cu seamă, apoi barbați-copii și flăcăii, decî e o încălțămînt exclusiv pentru barbați. Se poartă ori cînd, pe uscăciune, dar nu pe înghețat, de oare-ce se poartă cu piciorul gol. La spate aŭ cite o ureche care stă în afară. Dinainte se leagă cu ața, saŭ o curelușă subțire de piele, *cu borte*. Copce nu sînt. Unii iminei mai cu seamă a unchișilor, sînt *obli*, adecă fără încheeturi; aceștia sînt numai cu o talpă.

Cioboțele [sing. cioboțică] sînt ghetetele cu gumi-elastică. Ele-s purtate de femei, mai ales. Barbații în vîrstă, copiii mici și oamenii

bătrîni nu le pun în picioare. Pielea din care se face e mai subțire. În vîrf aŭ *vîrf*, pliscuet saŭ nu, ornat cu șiruri de *găurele*. Călcăiul la flăcăi, căci cîoboșelele-s ale tinerilor, în special, este înalt de 6-6 $\frac{1}{2}$ cm., iar la fete e mai subțire și-i pînă la 7 cm. Talpa e groasă, ca și la cîobote. Sînt țintuite și potcovite, la flăcăi, ca și imineii, iar la fete numai unele-s țintuite, dar toate aŭ *potcoave de-a 'ntregu*. Se poartă numai sărbătoarea și se ung cu grăsimi de găină saŭ gîscă.

Femeile în vîrstă, și cele bătrîne, purtau acum 10-15 ani, azi în sat n'ar fi de cit 10 cel mult, un fel de cîoboșele, mai din topor, cu tureacă de 2-2 $\frac{1}{2}$ dm., cu găuri și copce galbene, cu călcăiul mic, la o talpă, deci mai ușoare, [bocance e numele lor].

Acestea se asemănă foarte bine cu ghetetele cu șnur, ori cu găitane, ale copiilor mici de tot. În Țepu, acele de copii se numesc *boșei* și n'aŭ pe dedesubt limba de piele. Călcăiul la copii e mic.

Cîoboșelele se poartă cu piciorul gol, saŭ cu o oghială subțire, și în cazuri rari, cu călțuni de casă ori de țirg. Femeile și fetele mari le încălță cînd se duc la țirg și biserică, horă, la un mort, la o nuntă, etc. Din Țăpu, pleacă femeile cu picioarele goale pînă aproape de barieră, și acolo se pun jos de se încălță.

Botfurii aŭ început a dispărea. N'or fi în tot satul de cit 16-20. Creștii ocupă 2 dm. cînd sînt strînși, și pînă la 6 dm. cînd se întind. Creștii sînt curmați. Un cere are 5-6 curmături. Botfurii sînt răseroiți la spate, urechi de piroză, călcăiul lung, ascuțit și dus înăuntru, și potcoviți. Talpa-i groasă. Se ung cu untură de pește și cu vax. Se poartă numai de flăcăi și însurăței.

Papucii sînt absolut numai ai femeilor. Călcăiul e dintr'un potlog numai, fără ținte și potcoave. Se poartă pe uscăciune, cu piciorul gol saŭ cu călțun de țară mai ales.

Ochinca nu-și găsește loc printre Țăpeni. Această încălțăminte a fost pînă mai an, grozav de desprețuită și dată pe sama *țitarilor* (păzitori de țarnă), vacarilor, țiganilor, argașilor, etc. De o samă de vreme însă se începe a se purta, numai la cîmp: la arat mai cu samă. În sat, ori-cine preferă să umble cu picioarele goale de cit cu opinci. Mulți umblă cu niște rupturi: petec peste petec, dar o-pîncă să-l tai că nu-ți încălță.

Opincele se cumpără rar. Cei mai mulți le fac din piele de porc, după ce a *țuns* părul, de vită (nedughită), ori cumpără pielea din țirg și și-o face omul. Opincele de gospodari făcute, aŭ două încrețituri, una la spate și alta înainte. Latunile ori ajung numai cit ține

talpa, orî sînt drepte, dacã pîlea a fost mai latã. Curelele de legat în picîor sînt ațe de fuîor saũ de linã. Cele mai bune ațe sînt de *tîrsînã*, pãr de caprã neagrã împletit, de o lungime de 10-12 metri. Ogheala e ca și la cîobote. În orî-ce caz, azi opinca e o *hainã de om sarac*. Femeie, nu-î una, ca sã fi pus opinca în picîor. Am spus de a cap cã Țãpu-î sat fudul, de rãzeși de pe timpul lui Ștefan, dupã cum e tradiția și legenda și pentru țãpeni *ochincariu* este om fãrã cãpãtãi, sãrac și putinos.

Imbrãcãmintea la barbați. Cõpii de parte bãrbãteascã încep a se diferenția, în imbrãcãminte, de pe la 5 ani. Pînã atunci, ce poartã, vom vedea la imbrãcãmintea femeiascã.

Cãmeșa. Cãmeșa la barbați e cel mult pînã la genunchi. Ea se poartã pe de asupra ismenelor. Cãmeșile se fac absolut toate de gospodine, din pînzã de **cilți în cilți**, adicã din pînzã cu bătãtura de cilți ca și urzeala. Aceastã pînzã e rarã și numai cãmeșile celor mai saraci se fac așa. Mai e pînzã **tort în cilți**, cu urzeala de tort; **tort în tort**; **bumbac în tort**, cu urzeala de bumbac; **de bumbac-sadea** și **bumbac cu saciz**, cu bumbac ordinar ca urzealã, iar ca batae bumbac-saciz, saũ numai saciz, un fel de bumbac moale și mai gros. Necultivindu-se de loc iuul, pînza de in nu se cunoaște.

Cãmeșile sînt de douã feluri: cu **platecã** și fãrã. **Fãrã platecã** se face în modul urmãtor: se ia mãsura, d. ex. 8 dm., și se taie din vãlul de pînzã o bucatã dublã; la mijloc se face croiala pentru git, iar în jos pentru chept se taie.

Rãscroiala gitului se coasã cu gulerul, care pentru barbați are 3-5 cm. și în acest cas e în totdeauna aproape din acelaș fel de pînzã. Partea de sus se rãsfringe. La git se încheie cu **bunghi albi** cu cheotoare tãete în guler și **indilitã**, ca sã nu se destrame, orî cu cheotoare **de ațã**, care se fac din tort, punînd mai multe fire alãturi și împletindu-le cu acul în ochiuri supuse. La cãmeșile cilți în cilți în loc de bunghi, sînt numai 2 ațe ce se **leagã cu ochiu**. **Mînica** se pune pe linia medianã a bucãței tãiate, și dacã spinarea și dinaințile sînt din lãtul pinzei [cît e pînza de latã] mînica e lungã cît e latã pînza. Cînd cãmeșa e pentru un om mare, și mînica ar fi prea scurtã, atunci se face mai lungã puindu-i-se brãțãri orî fãcînd croiala pe lungul pinzei. Cãmeșa cu brãțare e intocmai, la mînica, ca brãțara de la cãmeșile de la oraș, numai cã sînt mai crețe, mînica fiind mai largã.

Pînza de ordinar, neavînd de cît cel mult 50 cm. de lățime,

50 cm. ale dinainților și 50 ale spetelor, sau 100 cm. de diametru ale poalelor, ar face cămeșa prea strimță; se lărgeste prin punerea de **clin**, sus cam de un decimetru, iar jos de 3. Apoi, pentru ca cămeșa să nu fie strimță subțioară, i se pune **pavă**: un petec patrat de 7-8 cm. lațime.

Cusutura la ast-fel de cămeșă este de două feluri: **cu răfecătură**, cînd se răsucește pinza distrămată și apoi se coasă, cum se face cu capetele minicilor, cu a poalelor, și cu piepții une-orî, orî **tivînd**, cu supunere, și apoi cusut în urma acului. Așa care se întrebuițează e rare-orî bumbacul, și mai totdeauna tort fierț și muțat în stupit.

Cămeșa cu platecă, e „mai așa“. De ordinar e de bumbac orî de tort, cu gulerul „famelos“, mai în totdeauna de bumbac cu brațare sau fără. Plateca nu-i altă ceva de cit ca o continuare a minicilor, de care se prinde piepții sau dinaințile și spetele, prin crețuri. Cele de tort, se prelungesc spetele pe sub platecă pînă la guler. Plateca nu-i pusă pentru altă ceva, de cit pentru tărie. Pe umăr ducî o traistă, un sac, o sapă, etc.

Cămeșile tinerilor sau ale însurăteilor se fac de borangic sau de bumbac învrîstat cu borangic și cu **bumbac tiriplic**, cu diferite flori din iță etc. Ele-s mai toate cu mineci largi, și cu flori geometrice cusute în **arnici** roșu, galbău orî albastru. Atingînd și cămeșa femeiască, spun că în cusuturi se întrebuițează flori de mică rotunde cu o singură gaură, iar peste cusutură se suprapune alta, ca solzii peștilor. Florile [impropriu] sau stelile acestea sînt galbene și roșii. Cămeșile de felul acestora au canafi la git, pentru încheet.

Ismene (ismană, sing.) Ismana-i cea mai prozaică parte din îmbrăcămîntea bărbătească. Le poartă numai băeții, flăcăii și restul barbaților și femeile de loc. În casuri excepționale, pe frig nespus, la cules de popușoi, d. e. o femeie „revoltantă de tot“ i-ar trăsni în gînd să îmbrace ismene bărbătești. Pinza din care se face e cea mai inferioară, foarte rar de bumbac. Primele ismene pe care le poartă un copil sînt cu **bata**, și deci cu **prohab** și **bunghi**, cunoscute sub numele de **ismene cu bunghi**; bata e de 2 cm. Cele comune „de rumîn“ sînt de o formă curioasă. **Soldurile** și **cracii** sînt din pînză pe lung; și în loc, deci de a avea o formă dreptunghiulară, între picioare li se pune **turii**, două triunghiuri isoscele cu laturî de cite 8-6 dm. iar **turul** se coasă cu cracul, mai lărgindu-i puțin prin ajutorul puțului. Puțul e o pavă de la cămeși de forma unui romb lung și îngust.

Cu așa arhitectură, ismana poate avea, pe la mijloc, o circumferență de, fără minciună, 2-3 metri. Sus e bata, goală pe dinăuntru, cu 2 deschideri, cea ce face că ismana aceasta să n'albă nici dos nici față. Bata e străbătută de **birneț**, de unde și specia de **ismene cu birneț**. Birnețul e de lână colorată, lung de 2 metri aproape și se bagă pe bată, apoi se stringe după cit e și pintecele. Birnețul se scoate cind ismenele se spală și se bagă din nou prin ajutorul **babeii**. Baba e cam de $1\frac{1}{2}$ -2 dm., în a cărui cîrlig se pune firul înodat și se trage bata ismenei încrețind-o. Creții de la ismene, vara, sînt un adăpost admirabil pentru purici.

Cavitatea acestor ismene colosale, poate să ajungă, drept spunînd, pînă la 1 hectolitru jum. Cracii de la ismene sînt largi, și băerile orășenilor nu se cunosc. Ei sînt mai lungi de cît pantalonii, peste care se suflecă. Unui om, căruia nu i se vîd ismenele, e „ca țigani”.

În cămeșă și ismene umblă oamenii la munca cimpului, la treerat, caratul snopilor, la coasă, etc.

Cureana, o știm, e cea comună.

Chimirul, mai modest ca grosime și ca podoabe, a început a dispărea. El se reduce azi la o simplă curea lătuță, cu un pungoi de piele făcut și cusut la un șold, unde dacă-i omul tutungiū, se poate pune tutunul (titiunul), aminarul, cremenea, iasca, ori fitilul, apoi tot de acest chimiraș e legată teaca de lemn sau de fer, prima ghintuită cu coarjă de cireș, ori cu tablă, pentru cuțitul omului.

Briul, poate că-i ceva caracteristic pentru țăpeni. Briul se poartă de toți, începînd cu flăcăii și femeile măritate. Se poartă vara ca și iarna; unii îl poartă direct peste cămeșă, alții peste încingătoarea pantalonilor ori a fusteii la femei. Pentru oamenii în vîrstă briul e roșu, pentru bătrîni e alb. Lungimea lui e de 5-8 coți și o lățime de 4 dm. Foarte rar se poartă pe lat; cei mai mulți îl poartă îndoit, încunjurîndu-se cu el „la briu” de 3 sau mai multe ori, „ca să le ție șălele”. Briul e de lână, „de păr” aspru, scos din lina oilor țigăt. Pe la capete atîrnă ciucuri de 1-2 dm., făcuți prin înodarea, la rădăcină, a două fire din bătătură și apoi înodarea lor la capăt. Ciucurii de la capătul supus, de desubt, atîrnă la unii, iar cu cei de-asupra se leagă briul, dîndu-se jumătate pe de-asupra și jumătate pe dedesubt. Unii se mai încing peste briu cu curea. În briu femeile duc ouă de împrumut, fumătorii țîn basmaua cu tutun, etc. Briele flăcăilor, căci fetele mai nu poartă, sînt cu canafi frumoși.

Ața. — Pentru copiii mici, toate încingătorile se reduc la o

simplă ață, adesea de lină, sucită în două sau împletită în trei; de ea e legată ața cu briceagul de vară, de oare-ce în fie-care vară, cu eșirea nucilor, băeții își cumpără bricege. Acestora li dă cu sucala înroșită în foc, găuri, de unde le prinde cu ața.

Pantalonii sînt, sau erau pînă acum 10-20 de ani, „de cei moldovenestî“ cu tur, cu aceiași croială ca și ismenele, însă cu mult mai strîmți. Deosebirea e că pantalonii aũ bată și decî prohab fără bungă. La bată se încreșesc. Materia din care se făceau și se face și azi pentru însurați, e pînza de lină în 3 ițe, un fir roș și unul negru, ori șliac galbăn-roșcat pentru pantalonii de sărbătoare. Mai sînt și de culoarea neagră, cafenie, etc.

Pentru copii aũ tot aceiași formă și se fac de porunceală la tirg ori se iaũ gata. Culoarea neagră, sură ori undilemnie este cea mai purtată. Ale copiilor sînt toate culorile de pînză de bumbac, urzică. Le plac oamenilor ca pantalonii să nu fie lungi, și să se vadă ismenele și cu ele pușin și piciorul. Ismana-ı suflecată de 2-3 ori.

Birnevigiı aũ exact croiala și forma ismenelor, cu tuii colosali, și cu birneș. Sînt purtați de oamenii săraci, ori de cei fără gusturi artistice. Se face din pînză groasă de suman, sură de ordinar, și șin la purtat cite 8-10 ani.

În pantalonı, cămeșa stă totdeauna peste ismene.

Pantalonii strîmți sau nemțești aũ început a înlocui pe vechile modele, mai cu seamă la flăcăi. Curios e faptul că după 3-4 ani de la însurătoare, revin tot la cei bătrînești, cu care-și fac restul zilelor.

Flanică sau **flanea**. Se face de către femeı, din lină moale și cu mult păr, în andrele, de cele mai multe ori fără gură la piept, și numai locul de scos capul, ca și la mîneacă. Altele se fac cu gură. li se pun gulere de catifea, nasturi, etc. Le poartă ori-cine afară de oamenii bătrîni.

Jaletca e haină de sărbătoare și ceremonii. E întocmai ca și la tirgoveși și la țapeni, nu-ı de cit de 20-25 ani introdusă.

Ilicul la copii e tot de forma jaletcăi, cu deosebire că are și spetele de aceiași materie ca și pepșii; n'are răscoiala de la git, și se închee pe piept. La oamenii în vîrstă se închee pe coastă. E numai pentru bărbați și se face din lină groasă: șliac ori de casă.

Minteanul e haina uncheșilor. E „dreaptă“ adică nerăscoită, scurtă, cu poalele largi, cu mînecele largi; se închee pe dinainte cu bungă rotunzi sferici, de tablă mai cu samă, și-s înflorate pe piept și pe spate cu găitane negri și late. Flori aũ și la mîneci. „Tăetura“

e pe șolduri. Minteauul e o haină iubită de oamenii bătrîni, și toți vor și lasă cu limbă de moarte se se îngroape cu mintean și briu verde.

Oamenilor cărora le place să se creadă intrați în zilele de bătrîneță, îi vezi numai cu mintean și briu alb.

Sprețul sau **sprețurul** e haină bărbătească, a părții tinere mai ales. Sînt croite „pe talie“, cum s'ar prinde, dar se pot lărgi de tot. Tăetură aū la spate pe calupul fracului, de 2-2½ dm. cu cîte 3 bunghi de carton ori de tablă, de fie-care parte, iar dinainte cu 6 de fie-care. Sprețurul e scurt pînă la briu. Ca și pantalonii, are două buzunare, iar pe dedesubt nimic. Sînt foarte rari spențure de lînă. Cele mai multe, se fac în tirg din lînă, de bumbac închisă, cu negru în totdeauna.

Sumanul e cunoscut. Il are ori-ce om iarna. E simplu, ori dacă e făcut de casă, peste cusuturi se înșiră găitane, verzi, albe sau roșii, care nu-s alt-ceva de cit lînă sucită și răsucită. Coloarea pinzei cea groasă e sură, rare-ori albă de tot, și mai tot așa de rară roș-gălbue. Făcut de casă ține pînă la 10-12 ani și-i vrednic de omul așezat. Pentru copii se cumpără din tirg și ține cel mult 3 ani.

Contomanul e o haină de iarnă, rară. Are croiala sumanului, însă-i cu guler așezat și-i blănit cu blană de oae, iar pe la git și chiepți cu cea de vulpe sau de lup. Blana se pune numai pînă în dreptul briului. Blănite-s și minciile. Gulerul e de 2-3 degete. Se face din șliac ori pînză scumpă și trainică de casă, și-s rari fiind-că costă 60-80 fr., și țin toată viața unui om, de oare-ce se poartă rarișor.

Fermeneaua, mai, mai că-și ăa rămas bun. Mai sînt vr'o 3 sau 4 în tot satul. Cu croiala minteanului, blănită cu „hulpe“, cu minci largi, „a popă“, guler mic, e haina bătrînilor bogați.

Măntaua sau șuba a început a lua loc printre contomane. E identică cu croiala militărească, cu deosebire că pînza-i groasă, gălbue ori sură, și-i blănită. **Gaica** de la spate e lătă de 10-15 cm., cu cîte 4 nasturi și fără cheotori. Se poartă sărbătoarea și la ceremonii, de cele mai multe ori descheiată.

Chepeneagul are croiala sprețului; unele aū guler răsfrînt, blănit cu blană de vulpe, ca și piepții, iar restul cu de oae. Aū găitane, și cele mai multe se încheie cu găitane, aranjate mai frumos ca la tunicile călărașilor. Chepeneagul e haina flăcăului și a omului însurat, fără copii.

Antereul, zăbunul din satele din jos de Tecuci, să nu se creadă că-i lung, antereul pochilor, nu; e scurt de tot, simplu, pe trup,

fără tăetură la spate, dar cu două simple la șolduri. Se face **totdeauna** din lână de casă „din păr în păr”, un fir roș, unul negru sau albastru la urzeală, iar bataia e roșie totdeauna. Se închee cu cheotori făcute din găitan de țirg, subțire, cu bughii de tablă sferică; pe țile are două găitane late, ca și pe guler. Pe primele sînt înșirați bughii sferici. Antereele se fac în sat de unele gospodine, dar mai ales la babe meștere. Nu-i om să n'aibă antereu: călduros și ușor. Se bumbăcește cu lână și cusutura feței de căptușeala de pînză de fuior, se cunoaște pe spate, sub urme foarte frumoase: un ol cu flori, romburi regulate, cercuri patrate, arce, toate de o simetrie perfectă. Un antereu ține pînă la 6 ani. Sînt foarte puține, dar sînt 3-10 femei în tot satul, care poartă antereu. Antereul se poartă pe frig. Vara nimeni nu-l are.

Boanda sau **bondița** e de piele de oae, bine dubită, de cătră cojocarii din sat. E de croiala ilicului, fără minci, și se închee pe coastă cu cheotori și noduri de piele. Le poartă ori-cine, afară de femeile bătrîne sau pe calea bătrîneței. Cele cari se fac în sat, sînt simple; cele poruncite la țirg, sînt pline de flori, cu culori vii, roșii și albastre mai cu seamă. Se poartă pe sub altă haină, bărbații cite odată nu, dar femeile totdeauna; dreptul femeilor de a purta bonzi se crede, par-că, ca o **uzurpare**.

Cojocul e cunoscut, numai că e de două feluri. Cel scurt e sau de purtat și atunci e simplu, sau de sărbătoare și e înflorat, de nu se mai vede pic de piele pe el. Cojocul mai poate fi lung, pînă la sau dincolo de genunchi. De o samă de vreme a început a-și lua rămas bun. Mai sînt și cojoace de tranziție: nici scurte, nici lungi, totdeauna de purtare. Toate se închee cu cheotori și noduri de piele, iar la git cu canafi de piele ori cu ațe de piele.

Sarica, de origină mocănească, a fost într'o vreme și pentru țărani bună. Azi însă nu știu dacă mai e una în sat. Se făcea în casă, din **mițe** de oae lungi, atît pe dinăuntru, cît și pe dinafară. Erau lungi pînă la genunchi, sau chiar mai mult. Țesutul ei special, nu l-am putut afla de la nimeni pînă acum. Atîta știu că n'avea piele, ci numai lână ce atirna pe amîndouă fețele.

Giubeaua s'a purtat pînă acum 30-40 de ani. Ci-că, cam trăgea a popă: haina lungă și blănită

Țarii sînt pentru mocani, și nimeni dintre sătenii nu-i pune.

Chebea, astăzi dispărută, era lungă pînă la genunchi, de casă, ori de șalac cumpărat din țirg și neblănită.

Contășul, cu croiala chepeneagului, avea guler mare răsfrint și blănit cu hulpe.

Bete poartă fata și flăcăul și se încinge peste briu. Late de 2 degete, betele se țesa în răsboi, se alegeau cu lină viu colorată, pe margini au mărgelile albe și la capete au canafi lungi, groși și felurit colorați. Când se încinge cu ele, atirna capetele pînă la genunchi și în joc, joacă și ele.

Basmale nu poartă țăpenii nici sărbătoarea, de cit cu tutun. Femeile ori unde se duc au la ele basmale, căci duc cite ceva: un covrigel, un măr, o bucățică de pine, colac, etc. Basmalele-s mari și galbene, roșii „de tipariu“, ori „de bucată“, ori de cele popești, cum ar zice tirgoveții. Basmale ordinare sau batiste de tirg, au flăcăii și fetele mari în horă și le pun pe mină cind se țin de umăr, ori de briu, ori de cite trei, învrstat, ca să nu se păteze cu minile asudate. „Basmaua e începutul dragostei“ se zice pe la noi și uite cum: Fata căreia nu i s'a luat de flăcău basmaua din mină, nu se numește fată mare. Cind un flăcău își ia basmaua cu sila, să știi că n'are gînduri de om pașnic: dragostea.

Basmale mari, de matasă, **casincă de mătasă**, pun flăcăii la git, ca un fel de **legătoare**, cu o așezare minunat de frumoasă. Una costă 5-10 franci.

Iarna, copiii poartă la git basmale de bucată.

Baidirul e de un metru sau doi, făcut din lină moale de tirg și cumparat gata. Lățimea e de o palmă. Eū am purtat, dar azi poartă puținei băeți, căci numai băeții poartă. Probabil că-i adus de unguri, de oare-ce ungurii cari pe la noi sînt vacari și păzitori de țarnă, jitari, au și vara baidire.

Mănuși, la țară se fac cu **cirligul**, rar cu andrele, din lină moale. Au un deget, degetul cel mare, iar celelalte 4 stau la un loc.

Cheptariul e jaletcă de casă; lină groasă.

Imbrăcămintea femeiască e mult mai simplă și mult mai ferită de amestecul și influența tirgoveață.

Cămeșele, pe lingă că-s lungi, se deosebesc de cele bărbătești prin faptul că n'au guler **de loc**, n'au clinul **așa mare** ca la bărbați, n'au brățări la minică **nici odată**; apoi are poale care-s totdeauna de cilii sau de fuior, chiar cind cămeșa e de bumbac. Cind cămeșa e de borangic, cu flori, atunci poalele sînt de bumbac. Jos, poalele-s mai largi, și-s lărgite prin mijlocul **clinilor**, triumfuri cu baza de 10-15 cm. și lungi de 40-60. Astăzi au început a se face

cămeși fără gură, adică fără deschidere la țife. Acestea-s bune pentru fete mari și primul an de neveste, căci apoi e silită să scoată țifele pentru supt.

Copiii mici, băeți și fete, mai pînă la 6 ani, sint purtați numai cu cămeși lungi, și spun bătrînii, că acum 80 de ani stătea „plodul“ pînă la 16 ani (!?) numai cu cămeșă și fără ismene.

Rochiță aũ băeții și fetele pînă pe la 5-6 ani, „din una“ adică de sus pînă jos, cînd băeții trec la pantalonii, iar fetele o duc tot cu rochițe pînă la 10-12 ani. Rochița se face de **cit**, **cîut** sau **matirie**, pînă vâpsită cu **puchițai** ori cu **flori**.

Pestelca e bună pentru casă. Se face de cite 2 coți de lată și leagă peste briu. Cele de casă, pentru purtat, se fac din **canură**, resturile de la pîeptănatul fuilorului de cînepă, din lină boită, iar cele de sărbătoare de cîut, culori închise. In casă femeile adesea, ca și la cîmp, umblă cu două pestelci: una la spate și alta înainte. Sărbătoarea, femeile măritate aũ pestelci, fetele nu. Pestelcile de casă aũ cîucuri jos, și se leagă de mijloc cu baeri de lină ori cu bete.

Flaneaua e specială pentru cite-va sate din centrul Tecuciului. E, ca țăsătura de lină cu fir special tors „ca de flanea“, numai pâr, și ca țăsătură e ast-fel: balaia se face cu 10-12 fire, o **vrîstă** neagră rar de tot, iar mai toldeauna **albastră** închis, și o **vrîstă roșie**, albastru, roș, etc. La urzeală e tot așa, una roșie, una albastră etc. Pentru o flanea trebuie cam 10 coți de pînă, care este cusută pe lat, iar pentru femeii nălțuțe, din 5-6 foi și rare-ori pînă la 8. Aũ un mic probab, care-i astupat cu pestelca, adesea din aceeași pînă.

Fista e tot cu croiala flanelei însă-i de cîut, matirie de țîrg și se poartă **simplă**, prin casă, vara la muncă, etc.

Rochia (pl. rochii), e tot așa ca formă, însă e împodobită cu falduri, cu halbarale, crețuri și găitane, horbotă etc. Se poartă numai sărbătoarea, și rochiile fetelor de astăzi aũ ajuns foarte scumpe; **forma** însă s'a păstrat.

Pînă acum cîți-va ani, babele purtau ce apucase: **rochii** cu **chepti** ca și rochițele copiilor mici de azi, de materie [pînă] de țîrg albă, cu puchiței ori unghii roșii.

Coloarea la rochii e deschisă: roșie, verde, albastră pentru fete; închise: neagră, verde închis pentru femeii.

Barbatul, nu cumpără nici odată femeii sale rochie, din cauză că, cît e nevestă tinără, are rochiile din fetie, plus cele făcute din pînă cumpărate de tat-so, iar după ce incepe a face copii, pentru fie-care copil, capătă la cumătrie de la cumătru cite o rochie ori fistă.

Femeile aŭ **călțuni** lungi peste genunchi, făcuți de casă, cu cîrligul ori cu andreaua, albi ; aŭ briu și **flanea** [flănică] apoi briul nedespărțit.

Baschina e de o simplă croială, așezată pe trup ; la mijloc e strîmtă, iar josul e larg : cam încreștită (falduri). Minica e de o croială dreaptă, și cite odată terminată cu horboțică de casă, boită negru. Mai anii trecuți, fetele-și făceau baschine cu **buf**, însă oricum ar fi ale fetelor, ale femeilor is drepte.

Polcuța e baschina babelor, dreaptă la spate, și trage cu mințeanul moșnegilor. Pinza ad-hoc, e gălbie-roșcată de lină.

Polca e antereul femeesc. Se face în casă, la femeii meștere în sat, cu față cumpărată din țirg, de culoare cenușie ori sură. Toate sint îmbumbăcite cu lină scărmanată ori cu bumbac netors din țirg.

Ca și antereile bărbătești, polcile se cumpără și din țirg gata, de calitate mai proastă, și-s demne de femeile puturoase și sârace. O polcă de casă ține 3-4 ani. Cele de țirg, aŭ pe lingă piept triunghiuri colorate viu.

Cațaveica e șuba saŭ mantaua femeilor. E simplă de tot, așezată pe corp, cu gulerul mic și minicile largi, are fața de țirg mai în totdeauna, de culoare sură-cenușie și-i blănită cu oae pe dinăuntru pînă pe la șolduri, iar pe la git și piept cu vulpe. De lungă-i pînă sub genunchi și atit poalele cit și minicile nu-s blănite. De o parte și de alta, în față, are două crăpături, fără buzunare, pe unde se bagă mina. Cațaveicile n'aŭ bunghii nici cheotori.

Paltonul astăzi nu se mai poartă. Avea fața de țirg, neagră cu găitane și minicile lungi și subțiri, apoi altele atirnaŭ de cite o cheotoare, ele fiind triunghiulare ori rombice. Aveaŭ buzunare mari de o parte și de alta, cu multe și frumoase gătelii. Iarna, femeile poartă unele și suman, dar puține.

Pentru cap la barbați. Cu capul gol, țăpeanul, ca toți vecinii, nu umblă ferească Dumnazăŭ. Umblă numai dacã moare cine-va. Atunci fie soare foc, ori ger nevoe, el nu-ți pune nimic în cap.

Căciula e purtată atit iarna, cit și vara, de către unii oameni. Căciula se face din piele de miel, de preferință negru, pentru oamenii bătrini, flăcăi și alb pentru copii. Forma e absolut cilindrică și fundul plan ori puțin lunguet. Pentru copii, se făcea acum citi-va ani, căciulii cărora li se lăsa în afară urechile de la miel. Barbaților și flăcăilor li e fală dacã aŭ și caută să aibă, căciulă de „Astragan“ (Astrahan), mai cu seamă pentru zile mari. **Căciula brumărie**, e

părerea că-i bună pentru omul sarac și fudul. De ordinar numai fundul e brumăriu (sur-albăstriu). Chiar se zice :

Cu căciula brumărie,
spartă 'n fund de sărăcie.

Căptușeala, saū dosul, e de piele de ed, la cele bune.

Pălăria are culoarea neagră, cu streșinile mari mari, de tot, înaltă, cu cordică. Se poartă neîndoită și cam pe cîafă și pe stînga. Copiilor li se dă pălării negre, subțiri, cu fundul o semisferă. Ei țin foarte mult la căptușeală.

Pălăriile de pae datează în Țepu de 12 ani. Introducătorul a fost flăcăul Cosma Hliza, care cu toate că a purtat 8 ani, nimeni nu l-a urmat ; de vr'o 7 ani se tot cumpără pălării de pae de tîrg, iar de patru ani, de cînd subsemnatul lucrează în timpul verei 4-5 pălării de pae, și alți vr'o 2 „școleri“, pălăriile de țară din pae de griu s'aū mai înmulțit.

Broboade. Imbrobodeala se face în trei feluri : 1) Imbrobodeala dreaptă, cu capetele broboadei pe sub git, și legate la ceafă cu două înodări ; 2) sub coade, cînd se aduc cele 2 colțuri de se înoadă deadreptul sub coc, rămîinînd celelalte 2 colțuri suprapuse să atîrne (cînd broboada e patrată) și 3) legătură pe frunte, cînd se încrucișează capetele pe sub coc și se aduc de se leagă pe frunte, printr'o supuitură ori înodare.

Femeile, după măritiș nici cînd dorm nu staū cu capul gol. Ele îmblă în totdeauna imbrobodite.

Tulpanul e un patrat lat de un metru ; se cumpără din tîrg din bucată și e saū negru și cu flori roșii, saū galbăn cu flori verzi ; de aceasta cumpără mai ales babele. Femeile cu stare nu poartă tulpan.

Basmaua, de aceiași mărime, e bună ca broboadă la copii mici și fete, nu „fete mari“. E roșie, cu flori galbene. O femeie nu ți-ar imbrobodi odată cu capul basma : „pentru că numai mădamele poartă băsmale“. [Mădama = ungueroanca, a cărui bărbat e vacarul satului, ori „guard rural“].

Cașmirul (pînză de Cașemir), e cit tulpanul ; de lină bună, costă pînă la 5 lei bucată. Cașmirul se taie din valuri întregi, pe care gospodina îl îndilește, ca să nu se destrame. Cu el se imbrobodește ca și cu tulpanul.

Barizul e de bumbac subțire, cu cînăfeii și ochiuri pe la margini și se vinde cu pîesa.

Șalul a existat pînă acum 20-25 de ani. Era patrat, lat de

1 $\frac{1}{2}$ -2 metri, cu găitane, [șireturi] late, înguste de 2-3 mm galbene și roșii mai cu seamă, și cu deosebite flori care-s aproape la fel. În mijloc au câte o floare mare, cu șireturile, împletituri late în trei, de mătăasă, de următoarele culori: roș, galbăn, albastru, verde și alb. De jur împrejur este un lanț cu flori, iar pe margini sînt canafi, sugrumați cu mătăasă galbănă.

Ștergarul este broboada babelor. Ștergarul e o bucată de pînză, de burangic, cu fluturi de triplie ori arniciu, cu vrîste de bumbac și canafi albi. E lung pînă la 10 coți. Babele lasă, cu limbă de moarte, să fie înmormintate cu ștergar alb, ca spuma mării.

Tudor Pamfile.

UN JOC DE COPII

Indelungata stăpînire a slavilor a lasat, în părțile noastre, multe urme, atît în limbă cit și în moravuri. Afară de cuvintele, cari s'au asimilat cu desăvîrșire, și făcînd parte integrantă din tesaurul limbii noastre, nu mai pot fi eliminate, de oare ce au mai mult drept de cetățenie de cît franțuzismele sau chiar neologismele latine, cum în cuvintele: a *iubi*, *drag*, *da* și celelalte, se mai găsesc, în popor, o sumă de denumiri, ziceri, proverbe slave sau semi-slave, mai cu seamă însă nume proprii, cari s'au pastrat pînă în zilele noastre, dar tind de la sine să dispară, și prezintă acuma deja un aspect mai mult sau mai puțin anacronistic; d. e. „nu cînta șo mikikel, ale batrin“.

Această din urmă evoluțiune este bine caracterizată prin zicătoarea, ce mai circulă prin satele odinioară „rusești“, dar astăzi, cu desăvîrșire rominești din județele Botoșani și Dorohoi, sate unde numai bătrînii mai vorbesc limba ruteană (malo-rusă), și de unde vine vorba: „tata rus, mama rus, numa Ivan Moldovan“.

Cuvinte în felul de mai sus sînt mai cu seamă un șir de denumiri de serbători și de biserică, înclinate acelor serbători, căci în slujba bisericească, mai mult ca ori unde s'a pastrat limba slavă. Așa avem: *Uspenia* [sau cum se zice catedralei din Botoșani: *Ospe-nia*]=Adormirea Maicei Domnului; *Vovidenia* (*Uwidenia*); *Tret-sfelite* (trei ierarhi) și c. l.; apoi *Probajine* (preobrajenia)—schimbare la față. *Prohoda* (mănăstirea lui Petru Rareș de lângă Heci-Lespezi)=Pobrata. *Dorohoi* (dorha berladska) adică: o stație pe drumul din țara leșească la portul Galați a republicei birădene etc.

Asemenea cuvinte au făcut poate pe unii autori, cum bună-oară

Martonne, în cartea sa recentă „La Valachie“, de a spune că: le sang slave coule largement dans les veines des Roumains“.

Imi amintesc, între altele din copilărie, un cîntec curat slavon (rutean), pe care-l întrebuița dadaca noastră, cînd copiii erau prea din cale afară neliniștiți, pentru a-i aduna împreună și a-i ține un moment pe loc. Ea [care nu era de loc ruscă, ci get-beget botoșe-neancă) ne chema pe toți în jurul ei; prindea pe unul din noi cu două degete de dosul minuței, ținându-și astfel mîna în *slavă*; acelaș copil său altul apuca la rîndu-și cu degetele celeilalte mîni dosul mînei bătrinei, și tot așa alternînd, pînă ce toți cei din casă prinși de amîndouă mîinile, formau cu mîinile lor un fel de lanț, pe care-l legănau în cadența următoarelor versuri ale doicei:

Kar! Kar! vorona(r)
ditem kașe varela(r)
idit, dite, potriske
dam vam kaški istociki.

Care vrea să zică:

Crr! Crr! cîiorile!
copiilor ferb cașcă ¹⁾
mergeți, copii, după surcele,
vă dau cașcă să mincați.

Apoi, după ce s'aŭ repetat versurile în cor de cătră toți copiii, odată cu sfîrșitul, toți strigaŭ „er! er! er! crrr.....!“ și mîinile se desfăceau de odată în toate direcțiile, tocmai ca un strat de cîoare care s'ar împrăștia.

De altfel cred că acest obicei subsisiă încă, cel puțin în părțile locuite de ruteni.

Grigore Goilav.

FOLKLORUL ȘI JUSTIȚIA

De multe ori obiceiurile noastre vechi întilnesc un dușman puternic în întreaga administrație a țării, și chiar și în justiție. Lucrul se explică lesne, știind că toate legile noastre nu corespund unor trebuinți reale, nefiind izvorîte din cerințele stărei noastre sociale.

Tribunalul Suceava, a avut să judece, cîndva, pe niște flăcăi din satul Dolhești, acuzați de răpire de minori, pentru că la o nuntă

1). *Cașca* este un fel de mîncare tot ruteană, făcută din grîsă de hrișcă fcartă cu apă.

aă practicat un obiceiă străbun ; tot acel tribunal a judecat — și a achitat—pe un moșneag, învinuit de înșelăciune, pentru că locuitorii unui sat întreg îl plăteau ca să alunge grindina de pe holdele lor.

Obișnuiți a alerga la judecată, pentru toate neînțelegerile dintre ei, se întâmplă ca sătenii să desvăluie înaintea judecătorilor, adeseori, scene hazlii sau obiceiuri interesante.

Iată, textual, două jalbe adresate Judecătorului Ocolului Folticeni, în 1899 :

Domnule Judecător, Subsemnatul Vasile Ștefan a Trifeniî din comuna Șoldănești, vin respectuos a aduce la cunoștința Dv. următorul fapt : sint părinte de familie a copilei Marghioala, care după obiceiu țărănesc se duce la joc unde se adună toți tinerii și tinerile din reionul satului. În ziua de 8 Septembrie fiind joc făcut în ograda curții D-lui Proprietar moșiei Hirtop, cum era adunătură aproape tot satul, flăcăii aă început a striga în joc un cîntec în contra fiicei mele mai sus menționată, pe care l-a compus locuitorul Ștefan Toader Ioniță Olariu scriindu-l în stabilimentul de circiumă din Hirtop în fața flăcăilor Ștefan Pădurariu Harașpuc și Domițian Vas. Brăniianu din com. Șoldănești. Acea compunere scrisă a dat-o tînărului Ion Vasile Tăriță, și fiind-că el a pierdut-o, a dictat-o, după cum în dos se arată. Acest fapt fiind prevăzut și pedepsit de lege, de oare ce s'a făcut o calomnie injurioasă în public ceea ce a făcut ca fiica mea să fie desprețuită de toți locuitorii, cer dar justiția Dv. să reguleze satisfacerea mea.

1899 Sept. 20.

Cîntecul compus și publicat.

Foae verde ș'on dudău
 iaca Dolca lui Birsău
 foae verde mintă creață
 Duminică dimineață
 a fost Dolca la oraș
 cu Alexandru
 coborînd din tîrg la vale
 n'avea nici unu parale ;
 la moară dac'a ajuns
 Alexandru jos s'a pus ;

măsa sta și se uita,
 fata iute deslega,
 amîndouă trăgea de craci
 ca să deie cu draci.
 În crișmă s'a dus
 și pe două ocă i-a pus,
 apoi la Ghidale s-a dus
 de s'a pus cu
 și-a capatat cițiva gologani
 c'așai treaba la jidani.

Dolca e Marghioala V. St. Trifeni ; Alexandru e Alex. Mazilu, căsătorit com. Șoldănești. — (Nota jăluitarului).

Tot atunci, un altul se plînge că un răuvoitor „î-a legat cununia fetei lui“, și cere pedepsirea vinovatului.

Iată ce spune el :

Domnule Judecător, Subsemnatul Tanasă Dobrin domiciliat în somuna Mălini județul Suceava, chem în judecată pe femeea Ioana Moșoc din comuna Sasca tot acest județ, pentru că cu diferite farmece numita ar fi făcut ca T. Petrea Stan să nu se mai poată cununa cu nimine nici odată, zăpăcindu-l într'o stare normală, și pe copila mea Ioana Tanasă Dobrin asemenea aŭ zăpăcit-o, și î-aŭ legat cununia ca să nu se mai poată cununa nici odată, pentru care invoc ca martur pe Catinca D. Negoită și Rubla Petrea Stan care știu despre cele întimplate.

Și vă rog, Domnule Judecător, a ne cita înaintea Dv. cînd vom proba chestiunea mai pe larg.

Cu stimă

Tanasă Dobrin

Ar fi interesant a se aduna astfel de documente, cari ar putea servi la studiarea psihologiei neamului nostru.

A. G.

N O R O C U L

(POVESTE)

Ci-că era odată într'un sat un om, care avea doi feciori, amîndoi însurați. Cel mai mic era bogat, dar cel mai mare, pe lingă că era cam prost, apoi după prostia lui i se nemerise și numele de Tanasă ; dar era și sarac lipit pămîntului, însă bun la inimă, lucru mare. La casa lui n'avea nici batir miță să-l mlaune, de cum vr'o coadă de vită. Da copil o droae ; însă mărunței și nu bunî de treabă, că nevasta-l făcea tot cite doi într'un an. Și biata femeie îngrozită de atita puzderie de copil la așa sărăcie, zicea adese ori :

— Doamne, bărbate, pe semne că așa-î făcut saracului, că D-zău alta-î dă, nu-î dă, da copil totdeauna-î dă mai mulți de cit îi trebuie, de nu-î el bucuros.

— Ian tacî, femeie, nu te tot văicăra și căina că avem alița copil, zicea barbatul ; că eŭ de cite ori mă duc la tată-miŭ și mă jăluî că-s sarac și copil tot se fac, el imî spune totdeauna, că mai bine să fi sarac și să ai copil cit de mulți, de cit îi fi bogat și nu-î avea nici unul, cum bunăoară-î frate-meŭ ; că fiecare copil cu norocul

lui se naște. Ș'apoi în norocul unuia pe urmă se 'ntîmplă de trăesc și părinții și ceilalți copii mai bine; și eu chitesc, că dacă tatuca spune, așa trebuie să fie.

— Dă, barbate, să poate să fie și asta; da eu văd ca pînă amu, batîr că avem destui copii, noi tot săraci sîntem.

— Ei femeie, ia lasă să mai treacă o leacă din vreme, doar or mai crește copiii, c'apoi gîndesc că li-a crește și norocul; că dintr'atîția, trebuie să fie macar unul cu noroc.

N'a trecut multă vreme și nevasta mai născu un băet, și în scurt timp după aceasta, se intîmplă de moare și moșneagul, tatăl flăcăilor.

Și cum fusese moșneagul bogat, feciorii în urmă s'aũ strîns în sfat, ca să impartă averea. Feciorul cel mai mic, deși destul de bogat, dar și destul de șiret, luă tot: oile, vitele și ce mai era; iar fratelui său abea-i lăsă o beată vacă, care era mai rea, numită *murguța*.

Bietul Tanasă, deși nedreptățit, nu zise nimic, ci se mulțami și cu atîta. Luă vaca, se duse cu ea acasă, o leagă de crucea unei ferești, căci împrejurul casei lui era pustiũ, n'avea măcar un par bătut în pămînt, și după ce intră în casă, zise:

— Ia amu, mări feme, cîndre c'o murit bietul tatuca, D-zăũ să-l ierte și să-l fie țârna ușoară, am ajuns și noi să avem de la el măcar o coadă de vită la casa noastră. Du-te și tu afară și vezi.

— Da bine, mări omule, zise femeia, după ce se întoarse de afară, din atîta amar de vite și oi, ce-aũ rămas de la tatu-tu, numai cu atîta te-ai ales? Ptiu! Uci-gă-te toaca, nătărăule, că bine te-o mai poreclit popa cînd te-o botezat și ț-o pus numele Tanasă, parcă o știut că are să-ți lipsască multe doage. D'apoi ce s'o făcut toată averea tătini-tu?

— Ei, mă mai întrebă și tu ce s'a făcut? A luat-o fratemniũ.

— Lua-l-ar iecele și toate năpădăele, da n'are el destulă avere, mai trebuie să toarne său în carne grasă, și să-ți eie și partea ta, cit ți-a rămas cu dreptul de la părinți? Nu știe și nu vede el că sîntem așa de săraci, năcăjiți și cu un cird de copii? Dacă-i așa de hripareț și de hain la inimă, să dea D-zăũ să ajungă și el ca mine, ca să vadă ce-i necazul și sărăcia.

— Mări! dar tare mări ești rea de gură și fără leac de judecată și socoteală. D'apoi cum nu te gîndești tu că numai pe murguța am adus-o, și pe asta am legat-o de crucile ferești, apoi dacă luam ju-

mătate din toate vitele, unde eram să le pun? Să fim mulțumiți și cu atita.

— Să te duci dracului de pomană cu tot cu murguța ta și mai mult să n'o mai văd pe lângă casa mea!

— Ei, așa ți-i treaba? Zise prostul minios, apoi las că-i găsesc eū leacul, și de cit oiū da-o dracului de pomană, cum zici tu, mai bine o due în tirg ș'o daū pe parale.

Și cum zise, bietul Tanasă, nici una, nici două, ieși din casă, deslegă vaca de la crucea fereștii și haī murguța la tirg!

Pe drum se întâlnește cu Picală.

— Buna ziua, cumătre!

— Mulțămim D-tale!

— Da de unde vii? întrebă Tanasă.

— De la tirg, bădică.

— Ei, dacă ai umblat prin tirg, îi fi văzut cum se daū vitele.

— Da cum nu, am văzut; se daū destul de bine, mai cu samă acele care n'aū coarne, se vind — ce-i dreptul — mai bine ca toate, răspuse Picală, și se duse în drumul lui.

— Auzi, gândi Tanasă, ci-că se daū mai bine acele care n'aū coarne. Și scurt s'apucă de tae coarnele vacii și pleacă înainte. Nu merge mult și se mai întâlnește iar c'un altul, cam tot de potriva celui dintiū, și-l întrebă și pe acesta:

— Nu cumva vii de la tirg, cumătre?

— Ba de la tirg, îi răspuse acesta.

— Dacă-i așa, apoi îi fi văzut cum se daū vitele.

— Cum nu, se daū destul de bine, dar mai cu samă acele care-s fără coarne și fără urechi, răspuse acesta, uitindu-se la vacă rîzînd, și iar se duse în drumul lui.

— Auzi, gândi Tanasă, acesta spune că se daū mai bine acele fără coarne și fără urechi. Și răpede s'apucă de tae urechile vacii și pleacă înainte. — Nu merge mult și se mai întâlnește c'un al treilea, pe care-l întrebă ca și pe cei doi dintiū.

— Se vind bine vitele, răspuse acesta, uitindu-se la vacă rîzînd, da se vind mai bine acele, care-s fără coarne, fără urechi și fără coadă; și-și urmă drumul înainte; iar Tanasă al nostru, nici una, nici două, tae și coada vacii, și iar plecă pe drum cătră tirg. — Se nimerise de acum ăra tocmai prin o pădure, cînd se întâlnește c'un al patrulea om, pe care-l întrebă ca și pe ceilalți.

— Hei cumătre, zise acesta, după ce se uită întăi mirat la vacă,

în târg am văzut vinzându-se mai cu samă vite care au numai 2 picioare.

— Măi! Da tare gogonată minciună trebuie să fie și asta ce-o spui tu! Da unde naiba s'o mai văzut vr'o dată vite numai cu 2 picioare?

— Hm! Da vită fără coarne, fără urechi și fără coadă s'o mai văzut?

— Da de unde pocnitu să se poată vedea! răspunde Tanasă.

— Apoi murga asta a ta, cum este?

— Ei, asta-i altă socoteală. Nu că să crezi oarecum că murguța mea a fost din născare așa, cum o vezi tu acum, ferească D-zău! Ea o avut și coarne, și urechi, și coadă; dar i le-am tăet eă, pentru ca să fie mai cu preț, cum m'i-o spus și mie alții.

— Apoi cum tu ai tăet coarnele, urechile și coada vacii ca s'o vinzi, cum zici, mai bine, tot așa or fi făcut și acei din târg vitelor lor cu picioarele, pentru a le vinde mai cu preț, răspunse lui Tanasă acesta, care se nemerise, ca și ceilalți, să fie un bun mehenchi, și-și urmă drumul înainte.

— Ia o fi și asta, zise Tanasă. Chitiam la început, cînd m'i-o spus, să fie minciună. orî cine știe ce năzdrăvănie spusă în batae de joc; dar luînd bine sama, la urmă, parcă are dreptate omul.

Și cum îi prostul, fără multă gîndire, trage vaca în pădure mai la o parte de drum, o leagă de un copac mare scorboros, îi taie picioarele de dinainte ș'apoi... hăi murguța la târg! Da vaca pace, de jos nu se mai scoală,

— Bre! ce cap, ce cap și la mine! Auzi? Cum să nu-mi vie mie în minte de la început, că vaca n'are să poată merge numai în două picioare! Să n'o duc eă în târg și să-i tai picioarele acolo? Sară-i sară, haramul șade trîntit și nici vre să se scoale măcar în celelalte două picioare. Poftim de-acum Tanasă și-ți vinde vaca! Ei, asta ca asta, da unde mai pui la socoteală popîrda (gura) femeii, cînd m'oî întoarce acasă fără vacă și fără bani?! — Și cum sta el așa scîrbit și dus pe gînduri, copacul cel scorboros, de care legase vaca, fiind clătinat încetinel de vînt, din cînd în cînd tot făcea scîrț! scîrț!

— Așa, zise Tanasă către copac, vra să zică cumperi tu vaca? Dar parale cînd?

Copacul tot făcea într'una: scîrț, scîrț!

— Marți, Marți să vin după parale? Ei bine, am să vin Marți, și lăsînd vaca la copac, pleacă acasă.

După ce ajunse acasă, nevasta-l întreabă :

— Ei, barbate, ai vîndut vaca și cu cit ?

— Da, am vîndut-o la un copac în pădure. Nu știu cu cit, că nu mî-a spus ; dar pe Marți am vorbit să mă duc să-mi dee paralele.

— Cum, ai vîndut-o în pădure unui copac ? Eū pluă acum n'am mai auzit una ca asta ce spui : vaca vîndută unui copac din pădure ! zise femeea mirată și cu ciudă.

— Ei, dacă-î așa ! răspunde Tanasă.

— Tacî omule, nu mai vorbi de astea, că te-or rîde și cîni, de cum oamenii, cînd te-or auzi ! Zi mai bine că cine știe ce-î fi făcut tu cu vaca, orî cu paralele de pe ea, ș'amu, ca să te scapi de mine, vrei să-mi alcătuești o minciună, care se prinde ca nuca-n părele.

— Ce minciună, măi femeie, nici o minciună. Faci și tu cum am făcut eū cu omul cela, care-mî spunea că în tîrg se vînd numai vite cu două picioare și eū îi spuneam că-î minciună, și la urmă o fost chîar adevărat.

— Tu vorbești într'aiurilea, de pare-că ești nebun, măi omule, zise femeea îngrijată.

— Ei apoi de ce vorbești și mă ocărești degeaba, dacă nu știî ? Stăi să-î istorisesc întăi cum s'o întimplat lucrul, ș'apoi îi vedea și tu că-î așa cum spun. Apoi îi istorisi femeei toată pătărania cu vaca.

— În sfîrșit, cite-ai făcut boacăne de cînd m'ai luat și pînă acum, toate-aū fost cum aū fost ; dar asta li-aū făcut vîrf. Și dacă n'aș avea puzderia asta de copii, zăū, n'aș mai trăi cu tine nici leac : căci prost ca tine nu știū dacă s'o mai văzut !

Cînd a venit ziua de Marți, omul nostru se duce în pădure la copac, să-î dee banii pe Murguța ; dar copacul, ca ș'atunci, făcea iară : scîrț, scîrț !

— Ha ! Marți ? Bine, oi veni eū iară Marți, dacă nu-mî dai paralele amu ; da să știî, că dacă nu mi-î da nici atunci, apoi nu te mai las chic, te taū, zise prostul, și se 'ntoarse acasă.

Marțea viitoare bietul Tanasă își luă toporul pe mînă și plecă iar la pădure. — Ajungînd acolo și vîzînd că copacul face, ca și-n naiute, scîrț, scîrț, unde nu mi se desbracă de cojoc și cit ai face-o mămăligă, îl dă la pămînt. Dar minune mare ! Cînd pică copacul jos, numai ce-aude de-odată : zur... ! și să și făcu la rădăcina lui o coșcoge movilă de galbeni. — Acolo fusese ascunsă o comoară.

— Hei ! zise prostul voios, vîzînd galbenii, așa-î că dacă te-am tăet, mî-ai dat paralele ? Ia să vedem, cînd oi duce banii acasă nevastă, ș'atunci are să zică că-s prost ?

Și lăsînd banii în pădure, se duse de-a dreptul la frate-său, cerînd să-i dea două cară, ca s'aducă banii de pe Murguța.

— Ce bani de pe Murguța, măi, zise frate-su mirat?

— Apoi cum, nici atîta nu te pricepi? Am vîndut pe Murguța ceea care mi-ai dat-o tu și trebuie să mă duc acum să-mi aduc banii!

— Bine, mă pricep eu c'ai vîndut-o; dar cum vrei să mă pricep că trebuie să-ți dau încă două care, ca să-ți aduci banii de pe o șoropchină de vacă ca aceea, de pe care nu puteai lua nici atît cît să ai cu ce umple o pungă maçar? Da așa nu te poți duce să-i aduci, îți trebuie cară? Prost, prost te știu eu și încă hăt bine; dar acum, după cele ce-mi spui, mi se pare că ți-o sărit din cap și mintea cită biata, Doamne, o măi aveai; ești nebun!

— Apoi s'o mintuit! zise Tanasă. Oamenii iștia din prost și din nebun nu mă mai scot; și ei, zău, că-s mai proști și mai nebuni de cît mine. Firește că-mi trebuie cară, de vreme ce am o grămadă cît mine de galbeni! — Dacă ar fi mai puține să ncapă în pungă, ori în traistă, ia-și aduce eu și-n spate, n'ai grijă, dar așa?

— Măi, du-te dracului de dinaintea mea și dă-mi pace cu nebuniile tale, c'oiu lua amuș o despicătură și tocmai în cap te-oiu păli, că doară eu n'am înebunit ca tine!

— Ei lasă, zise Tanasă mai cu blindețe, nu fi și tu așa de rău și hurhuz, că știu eu ce vrei, că ești șiret de-ți crapă pelea. Adică-telea ai vra să-ți dau și ție ceva din grămadă. Iaca-ți dau jumătate, adică un car de bani, că mie mi-s de-ajuns ceilalți, numai haide, c'apoi dacă nu, are să-ți pară rău.

Fratele său tot nu-l crezu pînă nu-i spuse prostul pătărania cu vaca și cum a găsit banii.

În sfîrșit, în cele din urmă, pun boii la cară, se duc în pădure, împărțesc banii în două, pun jumătate din ei într'un car și jumătate în celalalt car, îi acopăr cu frunziș, ca să nu-i vadă oamenii și pleacă acasă; fratele cel mai mic înainte și Tanasă în urmă.

Pe drum, care-i intîlniau și-i întrebau ce au în cară, cel dinainte spunea că are mangal; da Tanasă zicea: „Ba am în car banii de pe Murguța“. — După ce-au ajuns în sat, se duse fiecare cu carul la casa lui.

Care nu i-o fost însă mirarea și ciuda fratelui celui mai mic, care, cînd a vrut să descarce carul, a găsit mangal în loc de bani. Și închipuși-vă și mirarea nevestei lui Tanasă, cînd a văzut că acesta-i aduse un car de galbeni!

— Ei, măi femeie, zise Tanasă mîndru, cînd descărca banii,

așa-i că s'o adevărat ce-ți spusese eu? Ia să vedem ș'acum îți mai dă mâna să spuî că-s nebun și prost?

— De nebun, ferească D-zău, vad că nu ești; da de prost din cum ai fost, parcă n'ai fi nici acum mai cuminte; de cit, de vreme ce ți-a dat D-zău atîta amar de bani, se vede că-i adevărat ceea ce mi ai spus tu odată, că ți'a spus tatăl tău, D-zău să-l erte; că fiecare copil cu norocul lui se naște, și eu cred, că dintre toți, cel mai cu noroc e băetul acest mic.

Descărcară banii și-i puse în mijlocul casei. Fratele cel mai mic tocmai atunci veni și el să vadă dacă și lui Tanasă i s'a întimplat cu banii ca și lui, și văzînd gramada, după ce-și spuse pățania, stăruî să-i mai deie încă jumătate din ei.

— Bine, îți dau, zise Tanasă, că și așa mie tot îmi rămîn destui; de cit stăi puțin să aduc stambolu de la popa, să-i măsurăm.

— Bagă de samă, să nu spuî popii, că ai să măsurî bani, zise fratele cel mai mic — Dar Tanasă nu-l ascultă și cînd popa-l întrebă ce are să facă cu stambolu, el îi spuse curat: că are să măsoare banii de pe Murguța.

Tocmai cînd aû mintuit de măsurat banii, iată și popa vine să vadă, dacă-i adevărat ceea ce-i spusese Tanasă.

Fratele cel mai mic, cînd l-a văzut, le o botă și-i dă una în cap, de-l omoară, ș'apoi luîndu-și banii, iese și se duce.

Pe drum întinîndu-se c'un om, care-l întrebă că ce are în sac, el îi răspunde, că are ceapă. Și cînd colo acasă, tocmai așa a și găsit. — Minios, se întoarce iar la fratele său, cerîndu-i să-i mai deie jumătate din bani. — Tanasă însă îi răspunse că-i va da, dacă mai întăi îi va duce pe popa din casă, să-l amestue (ascundă) undeva. — Fratele cel mic se 'nvoește, pune pe popă într'un sac mare și iesă cu el din sat spre a-l duce să-l deie într'un iaz, care era cam departe. Pe drum se 'ntilnește însă cu Picală, care și el avea într'un sac un lup, mai mult mort de cit viu.

— Buna vremea, căci era seară, da ce ai în sac, zice Picală?

— Un godin [porc tinăr] colea gras. tăet; dar D ta?

— Eû? Un terțiû (berbec de 2 ani) viu, tot gras.

— Nu faci schimb cu mine?

— Da de ce nu, mai ales că mie chiar îmi trebuie un godin, zise Picală.

Și schimbînd sarcinile, apucară fiecare înapoi din cotro venise. Picală cu gînd c'a picilit pe omul lui, schimbînd lupul pe-un terțiû; iar celalalt bucuros c'a scăpat de beleaua de popă. — Intors în sat,

fratele lui Tanasă se duse acasă întâi și dădu drumul lupului din sac în tirla cu oile și apoi se duse la frate-său de-și luă partea. Venind cu banii în spre casă și fiind acum noaptea tirziă, se gîndește că, dacă l-ar întreba cineva ce are în sac, să spue drept, ca să nu mai pătească și cu acești bani, ca cu ceilalți. Dracu nu face mănăstiri, și omul nostru tocmai cînd se hotărîse să spue și el în viața lui odată drept și atunci o cudâlbește.

Intilnindu-se c'un om, tocmai cînd era acum aproape de casă și acela întrebîndu-l, el îi spuse verde că în sac are bani. Atunci omul acela, care nu era altul de cît un hoț, auzîndu-l spunînd astfel, îi dete cîteva zdravene și luîndu-i banii, îl lasă ca vaî de el în drum. — A doua zi desdimineață venindu-și el în simțire, se duse acasă; dar cînd se dee drumul la oi, ce să vadă? Oile toate moarte. Bietul terțiu lui Picală venindu-și în fire, nu dormise, se vede, toată noaptea și făcuse bună ispravă. — Fără bani și fără oi, de-atunci bietului om i-a mers din ce în ce mai rău, pînă cînd a sărăcit de n'avea ce minca și în urmă, ne mai avînd în cotro, s'a apucat argat la Tanasă, care acum era cel mai bogat și cel mai cu vază om din sat. Așa se schimbase omul nostru, în cît jurai că nu-i prostul Tanasă de mai nainte. Ce vrei, nu degeaba-i proverbul: *Banii te 'nzată a vorbi și hatnele-a merge*. Și cînd cite-odată se lua de vorbă amîndoi frații, și cel mai mic se jăluia de starea rea în care ajunsese, pe cînd Tanasă din sărac lipit pămîntului, se făcuse așa de bogat și toate-i mergeau bine, Tanasă-i răspundea: — Dă, măi frate, ci-că să puî totdeauna temel pe vorba părintească și bătrînească; că tatăl-meu cînd trăia și eu mergeam și mă tînguîam lui că-s sărac și am un cîrd de copii, el totdeauna îmi spunea: „Hei măi băete, copiii cît de mulți la casa omului is avere, nu-s sărăcie; că fiecare copil cu norocul lui se naște. Și apoi de multe ori se întimplă între ei cîte unul mai norocos, de trăcese pe urmă și părinții și ceilalți copii mai bine, cum bunăoară s'o întimplat cu mine. Apoi tot tata spunea de multe ori: *că D-zău dă fiecărui om după inima lui*.

Culeasă din Boroaia (Suceava).

C. Teodorescu.

— — — — —
S N O A V E

Purecarul popei

Un popă venea odată pe la tîrg. Pe drum el intilni un om care

avea în mână un rac, și popa fiindcă nu mai văzuse raci, întrebă pe om: Ce-i ăsta tată, că eu sint bătrîn, și n'am mai văzut d'ăștia.

— Hei, părinte, ăsta e un purecar. Dacă-l pui sara în pat, toată noaptea omoară la pureci cu cleștele. Cine are purecar e fericit de el, că scapă de pureci.

Auzind popa așa, îl întrebă: Da ce ceri pe el, tată? — Ce să cer tată? — 95 de lei, că doar am mai avut purecari și i-am dat cu cîte 100 de lei; dar pentru sfinția ta îl las mai ieftin. — Popa scoate banii, îi dă omului și pleacă cu purecarul.

Seara, pune popa purecarul în pat și se culcă cu preoteasa. Peste noapte racu apucă pe preoteasă, de picior, cu ghiarele. Ea începu a țipa, și sărind, popa puse minile să ia racu, dar fu apucat și el de mină. Văzînd ast-fel, popa, pune gura să desprîndă racul, dar fu apucat de barbă. Astfel puricarul a prins pe popa cu capul unde nu trebuie.

(Spusă de St. Dobrițescu, din Șasa, jud. Gorj).

Cei trei surzi

Un om surd perduse niște capre și tot căutînd după ele, dete de un alt om cosînd la o livadie, care era tot surd. „Nu cumva văzuși niște capre ale mele trecînd pe aici, măi prietene?” întrebă el. Dar acesta neînțelegînd întrebarea, răspunse: „Cît se vede de ici pînă în pădure tot eu cosesc”, arătînd cu degetul. Acesta crezu că-i arată caprele în pădure și-i făgădui că dacă le va găsi o să-i dea o capră. Se întimplă de găsi caprele tocmai în acea pădure. El se gîndi, fiindcă făgăduise celuilalt o capră, să-i dea una șută. Și așa și făcu.

Apucînd una de urechi, o duse înaintea omului. Acesta răspunse mirat: „Eu nu l-am rupt coarnele”. „Apoi de, nici eu n'am vorbit să-ți dau două”, zise celalt.

Pe cînd se certa, iată vine un popă călare, care era deasemenea surd. „Uite părinte, zice că i-am rupt eu coarnele”. „Apoi de părinte, nici eu n'am vorbit să-i dau două”. Preotul care n'auzise nimic și crezînd că ei îl cer țapa zise: „Bine tată, dacă țapa-i a d-voastră, luați-o, că eu am găsit-o”, și astfel preotul descălecînd, plecă pe jos.

Picală și popa

Preoteasa unui popă trăia în bune legături cu logofătul satului.

Intr'o zi, logofătul vorbind cu preoteasa îi spuse că a doua zi el e în luncă, cu plugul la arat. Ea-l întreabă că cum ar face să-l găsească, că vrea să-i aducă mâncare la plug. El îi spuse că are un bou pric, și deci încotro va auzi „cea prian“, într'acolo să vină. Picală, care era slugă la popa, auzise tot ce vorbise logofătul cu preoteasa. A doua zi, popa plecă de dimineață cu Picală la arat în luncă. După ce plecă popa, preoteasa s'apucă să gătească mâncare. Ea făcu două feturi de mâncare. Un fel mai de riud pentru popa și Picală, și altul mai bun pentru logofăt. Când văzu Picală că se apropie vremea prinzului, și știind că preoteasa o să vină cu mâncare la logofăt, se puse pe capul popii să-i dea ismenele să le pună pe bou zicînd că voește să aibă și el un bou pric. La început popa nu prea vrea, dar văzînd că nu scapă de Picală, i le dete. Picală le puse pe bou și începu a striga: „cea prian! cea prian!“ Venind preoteasa cu banița cu mâncare, văzu de departe bou cu ismenele pe el, și crezînd că-i bou cel pric al logofătului, merse drept. Când se apropie bine, văzu că se înșelase, dar n'avea ce face. Ea puse masa și rugă pe popă să cheme pe logofăt să minince cu ei. „Să-l chemăm“, răspunse popa, și trimise pe Picală după el. Picală se duse la logofăt și-i spuse să se păzască, că popa a pus gînd să-l omoare. Întorcîndu-se înapoi, înșiră pe potecă niște nucii pe care le avea în sin. El spuse popii că logofătul nu vrea să vie. Atunci plecă popa să-l cheme. Găsind pe potecă nucile înșirate de Picală, el le adună una cîte una și le bîgă în sin. Logofătul îl văzu de departe, și crezînd că adună petre ca să-l omoare, o luă la fugă. Popa fugea după el ca să-l cheme, dar logofătul fugea mai tare. Și văzînd popa că nu-l ajunge, l-a lăsat, și astfel a fugit și iar a fugit.

Departe de gard că are nărav

A fost odată un om sgircit care avea o nevastă risipitoare. Ea risipea din casă și da pe la alții. Intr'o zi, pe cînd el lipsea de acasă, ea a tăiat o bucată de trandafir de porc, a fript-o și a mîncat-o. Când a venit bărbatul, a întreat-o că cine a mîncat trandafirul. Ea a răspuns că nu știe. El îi spuse că dacă nu spune cine l-a mîncat, el moare. Prefăcîndu-se că e mort, îl luară să-l înmormînteze. Nevasta și cu toate rudele mergeau după el și-l plîngeau. Trecînd aproape de un gard, el sări din tron, luă un par din gard, și începu să-i gonească în toate părțile. Toți fugeau și se închinau. A trecut

mult timp după acela. Cînd a murit într'adevăr, acest om, toți mergeau departe el, iar nevasta lui se cînta astfel: „Departe de gard, că are nărav! Departe de gard, că are nărav.

(Spuse de P. N. Canavea).

C. P. Canavea.

C Î N T E C E

Căta' noștri

512.—Frunză verde trei castale,
busuioac crescut în cale,
eu mă duc mîndră 'n catane
tu rămîi și spală haie;
spală și naframa mea
care-am holteit cu ea
din copilăria mea.
Și mi-o spală 'n lăcrămioare,
usuc-o la țîțșoare,
cu foc de la inimioară,
ș-o calcă pe brățișoare,
cine-a vede-o, să moară.

513.—Busuioac crescut în crengi,
hai puică de mă petreci
de la Cruce pîn' la Beci,
de la Beci pînă la Dorna,
e'acolo suntem chemați
cinci sute de dorobanți,
și de-acolo ne mai duce
la Suceava apă dulce,
din Suceava 'n Cernăuți
unde sînt de ai noștri mulți
În Cernăuți cînd ni-o dus,
sus la curțile din sus,
sus la curțile din față
unde tund fără musteață,
sus la curțile din dos
unde tund pe cei frumoși,
părul meu cel gălbior
la maioru-i sub picior.

514.—Foilița verde nucă,
vai săracă mîndrulică,
pleacă-te și mă sărută
și te du de te mărită,
nu-ți fie inima friptă,
că destul mi i friptă mie
că mă duc în cătanie,

515.—Verde foae de ovas,
rămîi Ardeal sănătos
ca un pom mîndru frumos:
verde foae lemn pîrlit
eu din tine am eșit
cu mult dor și cu urit.
Foilița lemn uscat,
eu tare m'am suparat
cînd din tine am plecat,
și tare-s înstrăinat;
e'am plecat în țări străine,
unde nu cunosc pe nime,
numai frunza și iarba
care-i în toată lumea.

516.—Foiliță fir de mură
cîntă cucul sus pe șură,
merg flăcăii la măsură:
merla cîntă, cucul, cucu!
toți flăcăii staū pe ducă.
Haideți puică să jurăm
pe flăcăi să nu-i lăsăm,
că dacă noi i-om lasa

la horă cine-a juca,
pe noi cin' ne a săruta ?

517.—Uscate-ai lele, ca vintul,
și nu te-ar primi pământul,
că tot la tine-s cu gândul,
cu tine să mă 'ntilnesc
trei zile să povestesc ;
dar trei zile-mi par un ceas --
povestind al meu necaz :
de cînd m'am dus cite-am tras.

518.—Foiliță și una
zis-a tata și mama
să las somnu și mîndra ;
eu somnu nu l-oî lasa
și de puica tot așa,
că cu mîndra mă mai ieu
de-mi mîngîi nacazul meu.
Cînd mă doare inima
mă sărut cu puicuța
de-mi mai trece durerea.

519.—Frunză verde griu mărunt
de-ar fi cît de mare vînt
trebuie să stai ca sfînt ;
de-ar fi vîntul cit de mare
trebuie să stai lumnare
ca și iarba de pe vale ;
sufală vîntul, iute tare
lacrămile curg la vale,
lacrămile ca bobu
mai ferbinți de cît focu ;
dar de lacrămî nu bag samă
că li-oî șterge c'o naframă,
dar mi-î milă de obraz
că rămîne fript și ars ;
picioarele amorțite
și de frig ințepenite,
n'am unde să le 'ncălzesc
ca să le desțepenesc ;

macar de ași și muri
eu din ~~front~~ nu pot eși ;
frunzuliță iarbă creață
zapada mă bate 'n față,
vai ș'amar de-a mea viață !

520.—Verde frunză ș'o lalea
maică, măiculița mea,
de mai ai vr'un baețel
să nu-l blastămî așa rău
cum m'ai blastamat pe mine
de umblu prin țări străine,
unde nu cunosc pe nime ;
pușca-mi roade umerile,
~~baioneta~~ soldurile,
pătruntașu pîntecele,
cismele picioarele,
și ranița spatele.
Și doru de pe acasă
te face să năcăjești
și tare să 'mbătrînești.

521.—Foiliță ș'o alună
of viața mea cea bună !
am dat-o Neamțului în mină
ardă-l para focului
pe malul Tirolului.
Mai de mult de l-ar fi ars
pe ~~răceruți~~ să nu-î fi tras,
să fie flăcări pe-acasă,
aș trage ziua din coasă
sara-aș merge la frumoasă ;
aș cosi, cit aș cosi,
și de pușcă n'aș griji,
n'aș ținea pușca pe mină,
sloî de ghiță la inimă ;
n'aș ținea pușca pe brațe,
la inimă sloî de ghiță.
Inimioară cu suspin
nu te amări cu venin !

522.— Foaie verde lasomie
 cine-mi poate crede mie
 ce traiu duc in cătănie ?
 Că postesc ziua și noapte,
 și duc foame cit să poate,
 iar in zori de dimineață
 cuprind pușculița 'n brațe
 ș'o întreb cum a dormit
 că tot la ea m'am gândit ;
 ea tace și nu vorbește
 pe mine mă tot silește
 s'o frec și s'o curățesc
 de mine să nu 'ngrijesc.
 Asudă și rujinește
 tot pe mine mă silește,
 strigă unsoare și oloi
 s'o scap pe ea de nevoi.
 Când sint gata de 'mbracat
 mă 'nvirtesc pe lingă pat
 ca și un om farmacat,
 și nimica nu găsece
 tot la pușcă mă gândesc.
 Dar asară m'am culcat,
 nime nu m'o sărutat,
 și pe pat m'am răsturnat ;
 n'o zis nimeni du-te, mîncă
 ș'apoi vină și te culcă.
 Dimineață m'am sculat,
 pe ochisorî m'am spalat,
 și nimică n'am gustat,
 la instrucție am plecat.
 Văd pluguri in cîmp arînd,
 și puicuța mea plîngînd,
 și din inimă oftînd.
 Eū de puică nu gîndesc,
 tot de pușcă mă grijesc ;
 eū mă 'nvirtesc pe pămînt
 ca un arbore la vînt,
 fug, alerg, mă osîndesc

și nimic nu folosesc :
 asud de staū să plesnesc.

523.— Frunză verde ș'un duduū,
 pe drumul care merg eū
 nu-î fîntină nici pirăū
 să-mi potolesc focul meū ;
 focul de la inimioară
 nu mi-l pctolește-o țară,
 numai puica într'o sară.
 Al meū trup este-asudat
 și 'n sudorî este scaldat ;
 nu te 'ntreabă : poți nu poți,
 suferi comanda la toți,
 inainte și 'ndărăt
 pină stupî sînge din pept.
 Ah ! pine, amară ești !
 cu amar te mai plătești.
Catană cînd am plecat,
 din munte cînd m'o luat,
 și 'n străini m'am departat,
 in cazarmă m'o bagat,
 la drapel m'am închinat,
 mi-o tăet părul din frunte,
 și m'o dat între răcuți ;
 și de-acolo n'oî veni
 pin trei ani s'or împlini ;
 și trei ani îi vreme lungă
 cine poate să-î ajungă.
 Numai Dumnezeu să știe
 ce traiu duc in cătănie,
 duc viață cu amar
 și-mi pare că-s de zahar ;
 dar zaharu-î tare răū
 osîndește trupul meū,
 trupul cu pacatele,
 ochii cu sprincenele,
 unde staū dragostele.

524.— Frunză verde trei smicele.

cole 'n vale 'n luncurele
 să bat două taberi grele
 de catane tinerele,
 ș'asa trec plumbii prin ele
 ca frunzele prin nuele
 și luna prin nourele.
 Vină, maică, și te uită
 că și iarba toată-î cruntă,
 căci unde ne batem noi
 nici nu-î apă, nici nu-î iarbă,
 numai sînge pînă 'n barbă ;
 sînge de-a muscalului
 pînă 'n coama calului,
 și sînge de-a turcului
 pînă 'n scara murgului.

Nechează murgul la poartă,
 lungă cale mi se găta.
 Verde foae ș'o sulciună,
 grea poroncă am la mină.
 Plînge mîndra și suspină ;
 tacî mîndră nu suspina
 că eî iar m'oî înturna,
 numai nu te mărita,
 că de-a fi vr'un bine 'n țară
 la trei ani voi veni iară,
 dar de-a fi v'o răutate
 mă voi duce mai departe.

525.—Foiliță trei masline
 ține-mă măicuță bine
 c'am fost copilaș la tine ;
 nu mă ținea maică rău
 că sînt copilașul tău.
 Maică, nu te supara,
 căci ca mine te oî lasa,
 ș'oî pune cotu pe masă
 și te-oî lasa sănătoasă,
 și țî-oî face larg în casă ;
 oî pune picioru 'n seară
 ș'oî trece 'n străină țară

unde duc viață amară.
 Cînd te-a ajunge dor de mine
 eși în munte la fîntînă,
 și fă-ți ochisorii roată
 și te uită 'n lumea toată ;
 acolo, că mi-î vedea
 pe malul Bahluului
 pe calu 'mparatului ;
 acolo că mi-î găsi
 unde-o fi steagul plecat,
 eî acol' oî fi picat
 și tot în sînge scaldat,
 tot în sînge de cel roș
 din voinicii cei frumoși.

526.—Foae verde ș'o lalea
 rămii bine, mîndra mea,
 nu știu cînd ne-om mai vedea:
 n'a fi astăzi ori aldată,
 n'a fi poate nici odată.
 Dimineața cînd mă scol
 mininecă pezmeciorul gol,
 mîndruța cînd m'a vedea
 a plînge de jelea mea.

527.—Foae verde lemn de tel
 știu tu mîndră ce ziceai
 lingă mine cînd ședeai ?
 Că mereu îmi tot ziceai
 că nu este om pe lume
 să-ți mai fie drag ca mine.
 Dar vād, puică c'ai mințit
 vorbele ce le-ai vorbit ;
 cum m'am dus în cătănie,
 tu alt drăguț ță'ai căutat ;
 el e mut și tu ești proastă
 vai, vai de dragostea voastră !

528.—Foae verde iarbă neagră
 toată lumea mă întrebă
 de ce-s tînără și slabă ?

Sint slabă de dorul tău ;
 și tristă de gindul meu ;
 și ești slabă oî tot fi :
 ce-am perdut n'oi mai găsi,
 c'am perdut un drăguț slab
 care-mi place și nu-i plac,
 și l-o dus Neamțul sub steag.
 I lingeți ochii și lacramăți,
 că voi sințeți vinovați ;
 ce vedeți nu mai uitați
 ce iubiți nu mai lasați.

529.— Foaie verde iarbă rară
 piriuț pe lingă moară
 curge limpede cerneală
 să-mi cernesc ești porțița
 că m'o lasat drăguța.
 Ce să fac ca s'o cernesc
 căci mai tare o albesc ?
 Ba ești de m'oi mînia
 oî da părul la năspreală
 și fața la rumeneală ;
 cînd ar fi vr'o serbătoare
 m'oi găti ca și o floare,
 ș'oi ești pin la ulița
 gata ca o păuniță,
 și oî pășii din pașii rărui
 și mi-oî capata drăguț,
 și un deget de-oî întinde
 cînci și șase m'or cuprinde,
 și unul de-oî cîrliga
 zece mă vor săruta,
 mai frumoși, mai sprincenați,
 nu ca tine văerați.
 mai frumoși, mai cu iubire
 nu ca tine-un scos din fire.

530.—Frunză verde pelinița
 esă lelea la ulița
 gata ca o păuniță.

— Ie-mă bade, ie-mă dragă
 c'ai avut mindruța slabă.
 — Ești lele nu te-oî lua
 pină tu mi-i apăra
 pe mine de dușmănit
 și pe tine de iubit.

531.—Foiliță de cires
 de s'ar face dealul șas
 și valea bună de mers
 cu puica să mă 'ntilnesc
 două vorbe să-i vorbesc,
 două vorbe tănuite
 să le ție puica minte.
 Foiliță miez de nucă
 de s'ar face dealul lunca
 să vad puica unde lucra
 și sara unde se culcă.
 Să-si aștearnă cit de bine
 nu mai doarme ca cu mine,
 cit de moale să-și aștearnă
 ca cu mine nu mai doarme.

532.— Foiliță trei castale,
 cine n'are noroc, n'are
 de cum naște pină moare,
 precum nicî ești n'am avut
 de cînd maica m'o făcut.
 Da maica cînd m'o făcut,
 Doamne, bine i-o părut ;
 cînd m'o văzut că-s fecior,
 să-mi fi rupt maica-un picior
 n'aș mai duce-atîta dor ;
 mina să mi-o fi sclintit
 n'aș fi așa de suparat
 și de părinți departat.
 C'ai știut, măicuța, bine
 de beleaua ce-i cu mine.
 Cînd piciorul s'ar tocmi
 ești nu mult m'ași necăji,

și mîna mi-ași vindeca
 eă în scurt timp aș lucra,
 maica scîrbă n'ar avea;
 dar tu maică m'ai păzit
 de pe vatră să nu pic
 și de foc să nu mă frig;
 piciorul nu mi l'ai rupt
 mîna nu mi-o ai scintit,
 dar nimic n'ai folosit:
 cu mine nu te-ai slujit.
 Căci cînd* ani-am împlinit
 pe mine m'o cătănit,
 și la oaste m'o pornit,
 boii că mi-o ciumpăvit
 și plugul o ruginit;
 așa dacă ai văzut
 bine că nu ț'o părut
 știind c'ai avut feciori
 ș'amu staă boii în ocol.
 De-ai fi, maică, sănătoasă
 asta-i lumea păcătoasă;
 fii maică cu Dumnezeu
 și poartă de gîndul meu,
 dacă vrei să vin acasă
 să ne mai vedem la masă,
 să scot boii din ocol
 și plugul pe cîmp în zor.

533.—Foaie verde trei smicele

(Culese din Eroșteni, jud. Suceava).

mult e cerul plin de stele
 și cuprins de mare jăle;
 plini-s munții de păduri
 și al meu cap de gînduri.
 Că-s îmbrăcat cătănește
 inima mi se topește;
 și m'ajunge-un dor ș'o jăle
 după dragostele mele,
 după cunoscuții mei
 -- care-am holteit cu ei.
 Cînd eram la fete diag
 m'o jurat Neamțul sub steag,
 sub steag roșu de matasă
 trei ani să nu vin acasă;
 dar să știți mîndruța mea,
 că trei ani nu mă-i vedea,
 n'oi umbla sara prin ploii
 nici n'oi mai veni la voi;
 mi-or da pușca cu oșele
 și la țavă cu mărgele,
 că trei ani vor să mă 'nșele.
 Frate, frățiorul meu
 mă topesc de dorul tău;
 aș veni la tine-acasă,
 ce să fac că nu mă lasă.
 Pune frate mina 'n șale
 și trage-un cîntec de jăle,
 și-mi trage una și mie
 să te-aud din bătălie
 unde pușc în carne vie.

M. Lupescu.

Librăria C. Sfetea, din București, a pus în vinzare o **Crestoma-**
tie pentru toți Rominii de d. *G. Coșbuc*. — Prețul 90 bani.